

Biet: zonder bewerking gaat het niet

Bietenzaaien in een groenbemester, zonder de grond te bewerken, gaat niet. Maar met een beperkte grondbewerking gaat het wel. Het is dan wel zaak om de zaaimachine uit te rusten met schijven.

Meer dan de helft van de dertig precisiezaaimachines die Kverneland dit voorjaar aflevert, is uitgerust met snij-schijven. Bij Monosem is het niet anders. Opvallend, want drie jaar geleden verkochten beide fabrikanten niet één bietenzaaimachine met snij-schijven in Nederland. Met die schij-

ven kun je gemakkelijker in onbewerkte grond zaaien. En zaaien in de onbewerkte grond past prima in de filosofie van de niet-kerende grondbewerking (NKG). Bij dat systeem blijft de grond altijd bedekt door een cultuurgewas of groenbemester en het bodemleven wordt niet meer (of in elk geval minder) gestoord. Dat

leidt ertoe dat de gewassen beter en dieper kunnen wortelen. Ook de capillaire werking van de grond verbetert en er blijft minder snel water op het land staan. Verder stijgt het organischestofgehalte en neemt de draagkracht toe. En – niet onbelangrijk – het levert tijd en geld op. Door minder bewerkingen uit te voeren heb je minder diesel nodig.

THEMA
BODEM
VRUCHTBAARHEID

Maar wie bieten zaait in onbewerkte grond, komt van een koude kermis thuis, weet Rens van Bergeijk. Samen met zijn broer Marc runt hij een akkerbouw- en loonbedrijf in Zuidland (ZH). “Voer je in het najaar geen grondbewerking uit en bewerk je de kleigrond alleen in het voorjaar een beetje, dan daalt de opbrengst flink. Je laat zomaar 20 ton liggen. Had je een opbrengst van 100 ton suikerbieten kunnen halen, dan blijft er 80 van over. De grond warmt namelijk niet voldoende op.”

De ervaringen van de broers bevestigen de uitkomsten van een studie uit 1983 van onderzoeker L.M. Lumkes van het toenmalige PAGV. Zonder een grondbewerking in het najaar, kun je in het voorjaar minder snel het land op om bieten te zaaien. Het perceel blijft langer nat en daardoor koud. De bietenopbrengst lag in de studie gemiddeld 14 tot 17 procent lager dan bij het zaaien van bieten in bewerkte grond. Daarom zaait Van Bergeijk de groenbemester in de kleigrond zo snel mogelijk, liefst begin augustus, met een zaaicombinatie met voorzetwoelder.

Ook Gijs van der Woerd, loonwerker in Zoelen (Gld), acht een diepere grondbewerking in het najaar noodzakelijk. “Als we groenbemester zaaien maken we de grond met de cultivator 20 cm diep klaar. De grond moet zo droog mogelijk zijn. Daarna leggen we de grond zaaiklaar met een rotoreg en zaaien er een groenbemester in.” Op lichtere kleigrond waar aardappelen hebben gestaan trekt hij een keer een cultivator door de grond om de sporen weg te werken.

Stropen

Al snel merkte Van der Woerd dat het bietenzaaien met de gangbare kouters niet lukte, ook als er geen groenbemester was gezaaid. Zo stroopt aardappelloof voor de zaaikouters op. De oplossing? Schijven op de zaaimachine. En die schaffen akkerbouwers en loonwerkers dus massaal aan, vertelt Bert van der Horst, vertegenwoordiger van Kverneland Benelux. “Daarmee spelen ze vooral in op de nieuwe vergroeningseisen die ertoe leiden dat akkerbouwers na aardappelen en tarwe meer groenbemers inzaaien. Met de snij-schijven zijn ze voorbereid op die veranderende omstandigheden.”

Toch is het bietenzaaien in een groenbemester nog geen gemeengoed. Loonwerker Van der Woerd zaait bijvoorbeeld nog steeds 80 tot 90 procent van de bietenpercelen op de gangbare manier. Loonwerker Jimmink in het Noord-Hollandse Kolhorn die vorig jaar ook voor het eerst een zaaimachine met snij-schijven gebruikte, zaait slechts 5 tot 10 procent van de

bieten in een groenbemester. Gelukkig leveren de snij-schijven ook voordeel op in bewerkte grond: ze houden de zaaidiepte constanter. Net als aardappelloof kunnen groenbemers in het voorjaar problemen opleveren bij het bietenzaaien. Heeft het gevoren dan zijn de meeste groenbemers wel dood. Maar zoveel vorst was er de afgelopen jaren niet. En dus bleef de groenbemester in het voorjaar groen. De stengels van gele mosterd worden nog wel bros en zijn dus ook goed door te snijden. Maar stengels van bladrammenas worden taai. Zo taai dat zelfs de schijven van de zaaimachine er moeite mee hebben. In dat geval moet de groenbemester ingewerkt en kapotgesneden worden. Dat lukt met een schijveneg, geeft Bert van der Horst van Kverneland aan. “Zelfs als een tweede werkgang nodig is, ben je dan nog altijd sneller dan met één werkgang met de rotorkoep.”

Goede opbrengst

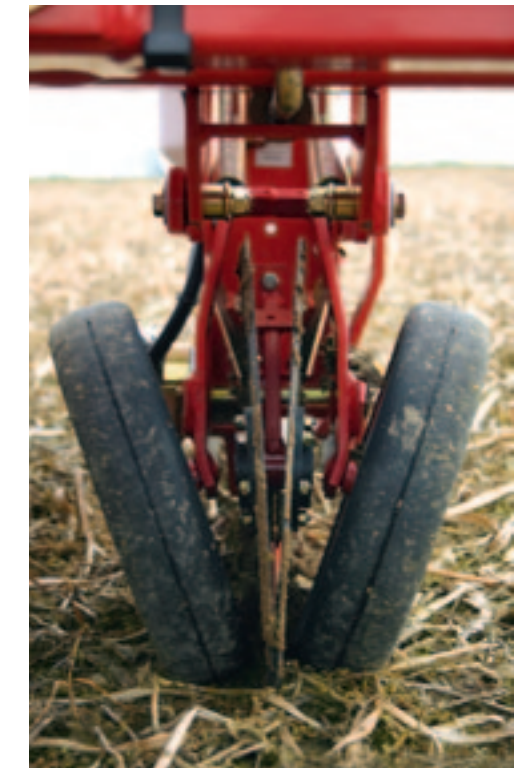
Van der Woerd en Van Bergeijk leggen de grond in het voorjaar zaaiklaar met een rotorkoep. Die machine werkt de overgebleven

‘Boeren spelen in op de nieuwe vergroeningseisen’

groenbemester door de grond. Bij het zaaien van de bieten in die licht bewerkte grond is een verhoogde framedrukregeling noodzaak om de schijven in de grond te laten dringen. Toedek-schijfjes in plaats van strijkers bedekken vervolgens het zaad.

De opbrengsten zijn prima. Drie jaar geleden, in 2012 vonden akkerbouwers in het Noord-Brabantse Eersel dat op een dergelijke manier goede opbrengsten gehaald konden worden. Ze voerden in het najaar wel een grondbewerking uit, zaaiden na de gerst zwaardherik als groenbemester die met een voorzetwoelder in het voorjaar werd ingewerkt. De bieten leken uiteindelijk zelfs eerder boven te staan dan de bieten op geploegd land. De suikeropbrengst bleek ook hoger: 2 procent om precies te zijn. En ook het amino N is 2 punten hoger.

Van der Woerd merkt dat de nieuwe teeltmethode vooral bij zware grond voordeel oplevert. “Je kunt in het voorjaar eerder het perceel op en je rijdt er minder vaak overheen.” Geen verdichting dus. Slempegevoelige grond is volgens Van der

Schijven in plaats van kouter

De snij-schijven op de Kverneland bietenzaaimachine snijdt door groenbemester en legt het zaad op constante diepte af.

Woerd niet geschikt voor deze manier van bieten telen.

Ondertussen blijven de Nederlandse loonwerkers experimenteren. Met de in Duitsland in zwang geraakte strip-till methode bijvoorbeeld. Daarbij bewerk je de grond in strookjes. De machine verkleint de groenbemester en werkt de resten uit de bewerkte strook. In de bewerkte strook kun je kunstmest of drijfmest brengen. De bewerkte stroken warmen ook een beetje op waarna een trekker, uitgerust met gps en een bietenzaaimachine in de hef, de bieten in de bewerkte stroken kan zaaien.

Vingerdrukwielen

Daarnaast wordt er ook geëxperimenteerd met aandrukwielen. Vingerdrukwielen lijken het best te werken. Ze voorkomen dat gewasresten van de groenbemester tussen de wielen gaan zitten waardoor ze stil komen te staan. Daarbij blijft er een kuiltje boven het zaad. Daardoor houdt de grond meer vocht vast. En dat is handig tijdens een droge periode. ◀